

Kogukonna tuulepark Aerö saarel Taanis

Tuulikud Aerö saarel.

Foto autor ©: Jess Heinemann

Olulist:

- Kogukonna tuulepark;
- Grupp kohalikke eestvedajaid lõi eeldused, et viia läbi energiaüleminek;
- Võtmesõnaks on kohalik omand;
- Kohaliku panga laenusüsteem, et kõiki projekti kaasata.

Taustainformatsioon:

Aerö on üks paljudest Taani saartest, mis asub riigi lõunaosas. Saarel on ligi 6 300 elanikku. 2007. aastal ühendati kaks omavalitsust Ærøkbøing ja Marstal Aerö omavalitsuseks, mis hõlmab kogu saart. Sellel Taani piirkonnal on head eeldused tuule- ja päikeseenergia tootmiseks. Saare kogukond on olnud taastuenergia tootmise eestvedajaks.

Lühikokkuvõtte projektist:

Tuulepargi arendamisega sai alguse Aerö saare energiaüleminek. Tuulepargist sai üks saare paljudest energiaalastest projektidest. Paljud inimesed üle Taani tundsid 1970-ndate aastate nafta kriisi tagajärgi. See negatiivne kogemus tekitas inimestes huvi alternatiivsete energiatoomisviiside vastu. Järgnevate aastate jooksul paigaldasid Aerö elanikud mitmeid eeskujuks ja inspiratsiooniks olevaid tuulikuid. Selleks, et hallata järgmisi taastuenergiaprojekte, moodustas Aerö kogukond Aerö Energia-

ja Keskkonnaameti, mis võttis kohaliku vahendaja rolli. Aastaks 2000 oli saarel 23 väiketuulikut. Energia- ja Keskkonnaameti abiga tehti plaan asendada 23 väiketuulikut vähemate suurte tuulikutega. Aastaks 2002 oli saarel kolm tuulikut võimsusega 12 MW. Tuulikud tootsid u 40 GWh energiat, mis oli 130% saare elektritarbimisest.

Projekti eestvedajad ja nende motivatsioon:

Taastuvenergia arendamine Aerö saarel algas 12 inimese algatusel. Neil kõigil oli erinev taust, aga neid ühendas huvi tehnoloogia vastu. Kõik olid üle elanud 1970-ndate naftakriisi. Üheskoos koondasid nad projekti huviliste grupi ning korraldasid kohtumisi kohalikus koolis.

Otsustamise protsess:

1990-ndatel loodi kohalikest (linnapea, farmerid, kohalik energiatootmisettevõtte, kohalikud ettevõtted) koosnev konsortsium, mille eesmärgiks oli osaleda Taani valitsuse korraldatud riiklikul konkursil. Konkursil said osaleda saared, kes soovisid luua 100% taastuvatel energiaallikatel töötavat energiasüsteemi. Konkursi võitis Samsö saar. Aerö ei võitnud, aga sellegipoolest arendati saarel projekti edasi, kuna ettevalmistused olid selleks juba tehtud.

Omandimudel:

Tuuleparki omab ja haldab aktsionäridest koosnev ettevõtte. See ettevõtte on kogukonnaomandis, kuna ainult saare elanikel oli õigus osta projekti arendamise käigus aktsiaid. Aktsionäride üldkogu võtab vastu kõik olulised otsused, mis ei lähe igapäevase halduse alla.

Rahastus ja majanduslik jätkusuutlikkus:

Aastal 2002 investeeriti kolme tuuliku paigaldamiseks 8 048 189 €. Selle eesmärgiks oli tuulepark 100%-liselt kogukonna omandisse saada ja võimaldada kõikidel kogukonna liikmetel tuuleparki investeerida ja sellest kasu saada. Aktsionäride, kelle investeering moodustas võrdlemisi väikese osa kogukapitalist, omandis on kaks tuulikut kolmest. Kolmas tuulik on finantseeritud suuri summasid investeerinud väheste aktsionäride ja kohaliku fondi poolt. Kohalik fond investeerib osa oma kasumist kohalikesse kogukonnaprojektidesse. Selline protsess tagas selle, et elanikud, kes tahtsid osta väikse osa aktsiatest, said seda teha. Seejärel said osta oma osa elanikud, kes soovisid osta suure osa aktsiatest. Kohalikud pangad toetasid aktsiate ostmist ning pakkusid laenu ka nendele elanikele, kelle tagatis ei olnud piisavalt suur. Panga jaoks tagas laenu andmiseks piisava kindluse tuuleparki investeerimine. Tänu soodsatele tingimustele oli investeeringu tasuvus 18,75% ning seitsme/kaheksa aastaga tasus projekt ennast ära.

Projekti rakendamine:

Tehnilise teostusega probleeme ei esinenud. Läbi aastate on saare elanikkonnal tekkinud tugev side tuulikute tootjaga Vestas. Saare kogukonnale pakutakse tehnilist abi ning vastutasuks saab Vestas kasutada saarel olevaid tuulikuid testimiseks ja hariduslikel eesmärkidel.

Projekti kasu:

Lisaks taastuvenergia tootmisele, on projekt kogukonnale veel mitmel viisil kasulik. See, et projekt on kohalike elanike omandis tähendab, et raha jääb saarele, mis turgutas saare majandust. Osad inimesed arvavad, et algne tuulepargi projekt oli inspiratsiooniks paljudele teistele saarele loodud taastuvenergiaprojektidele, nt kolmele päikeseelektrijaamale, millest toodetav energia läheb kaugkütte vee soojendamiseks ning elektriparvlaeva projektile. Tänu nendele projektidele on Aerö üks kolmest (lisaks Samsö ja Bornholm) hästi tuntud Taani „energiasaarest“. Kui varasemalt oli saarel 23

väiketuulikut üle terve saare, siis nüüdseks on tuulikud koondunud ühte kohta ning 23 asemel on tuulikuid kolm.

Takistused:

Aastal 2000, kui tuulepargi pooldajad avalikustasid oma plaanid projektiga, avaldati neile teatavat vastupanu. Väike grupp elanikke oli projekti vastu ning nad algatasid kohalikus meedias kampaania. Kampaania seisnes selles, et ajalehtedes kujutati uusi tuulikuid võrdluses kohalike vaatamisväärsustega, nt kirikutega. See tekitas kahtlusi, et kinnisvarahinnad saarel kukuvad ning keegi ei soovi enam osta saarele kinnisvara. Ometigi ei olnud see mure asjakohane.

Lisaks sellele esinesid mõningad probleemid siis, kui koguti investeeringuid. Nagu eelpool mainitud, tuli arvestatav summa kohalikust fondist, kuna saare elanike kõhklus projekti osas oli suurem kui algselt arvati.

Peamised õppetunnid:

- Projekti algatamisele ja rakendamisele aitab kaasa, kui seda teha kogukonnas, kus inimesed on üksteisega tihedalt seotud ning teavad üksteist ja nt töötavad koos;
- Kasuks tuleb see, kui on olemas kohalik usaldusväärne vahendaja nagu Aerö Energia- ja Keskkonnaamet, mis on eraldiseisev kohalikust omavalitsusest või kohalikest ettevõtetest.

Projekti eestvedajate soovitus poliitikakujundajatele:

Taastuvenergia tagab hinna stabiilsuse, võrreldes nt fossiilsete kütustega, mis on muutlikud muutuva turuhinna tõttu. Stabiilsus on kasulik nii tarbijatele kui ka energiaettevõtetele.

Autor

Henner Busch, Lund University, Rootsi

Allikad:

Busch, H (2018). Interviews with community energy expert from Ærø.

Aeroe Energy and Environment Office. (n.d.). Aeroe Energy and Environment Office. Retrieved February 20, 2019, from <http://www.aeroe-emk.dk/eng/index.htm>